

je prehod ob steni Kogla zahteven. Možen je le ob primerni alpinistični opremi (vrvi). Poleti je vzpon čez južna pobočja zelo vroč.

Težave: Edino tehnično zahtevno mesto je prehod ob steni Kogla. Zanj je potrebno nekaj plezanja ter trden in zanesljiv korak na ozki polički. Za celotno pot je potrebno precej smisla za orientacijo. V megli je orientacija na Velikih Podih zelo težavna!

Dolžina ture: Konec-Kogel 2.30-3 ure, Kogel-Veliki Podi 1-1.30 ure, Veliki Podi-Vrh 1-1.30 ure, Vrh-Kokrsko sedlo-Konec 3-3.30 ure, Vrh-Kogel-Konec 2.30-3 ure, skupaj 8-10 ur.

Vodnik: Peter Ficko: Kamniške in Savinjske Alpe, PZS.

Zemljevida: Kamniške in Savinjske Alpe, 1 :50000, PZS; Grintovci, 1 :25000, PZS.

OBČUDOVALI SMO LEPOTE POKRAJINE IN DOBROTE KUHINJE

POHOD PO ŽIROVSKO-IDRIJSKEM

IVANKA KOROŠEČ

Planinsko društvo PTT Kranj je 23. februarja letos priredilo zanimiv pohod po Žirovsko-idrijskem hribovju. V Žireh se nas je zbrala samo deveterica, kar je sicer že kar običaj za take »nesezonske« izlete.

Vodič je bil **Tone Pivk**, ki pozna okoliške kraje in hribovje kot svoj žep. Tudi **Branko Benedik** in **Tone Štumbergar** sta domačina. Zlasti slednji nam je vedel povedati marsikaj zanimivega, saj je več kot tri desetletja nosil pošto po okoliških vaseh in zaselkih, dolga leta celo peš po vseh bregovih in strminah.

PRI SIVKARJU NA KMEČKEM TURIZMU

Žiri so prijeten kraj, vgnezden v predalpski svet, kjer se stikajo posebnosti Gorenjske, Primorske in Notranske. Če se ne bi Žirovci pred več kot sto leti tako pogumno lotili čevljarstva in klekljarstva, bi Žiri danes ne bile tako znane, kot so. Svojo vaško sramežljivost bi še danes skrivale pred nedeljskimi popotniki. Tako pa so se razvile v kraj, ki daje zaradi industrije, obratov, delavnic, trgovin in trgovinic že kar mestni vtis.

Ob osmih smo se napotili po kolovozni poti prek zamrznjenih, z debelo slano pokritih travnikov in polj in se vzpeli na hribovje nad Žirmi. V Jarčjem dolu je še ležal debel sneg. Tu stoje trdne hribovske kmetije z mogočnimi poslopji, postavljenimi povprek na strmino in z velikimi posestvi. Postajalo je vse bolj strmo, premo sorazmerno temu pa tudi vroče. Prisojna pobočja so bila že brez snega, a še vsa speča, čeprav se jih je že dotaknil sveti Valentin, osojna pobočja pa so bila še na debelo pokrita s snegom. Ponekod so bile strmine čisto grbinate in bi bile ravno primerne za novo olimpijsko disciplino akrobatskega smučanja.

Na vrhu nas je sprejel oster, mrzel veter. Na slemenu med Žirovsko in Idrijsko kotlino vedno piha in vleče. Še kako urno smo si spet oblekli prej odložene bunde in si nadeli kape na glavo.

Pogreli smo se »Pri Sivkarju«, kjer imajo kmečki turizem. Mladih ni bilo doma, prav tako dobro pa sta nam postregla stari Sivkarjev ata s sadjcem in Sivkarjeva mama s čajem iz domačih rožč. Omeniti velja, da imajo tam gor cene še iz predinflacijskih časov.

Nadaljevali smo pot dalje v breg, na Mrzli vrh. Razgled je bil čudovit: iz dolin so silili v jasno, mrzlo nebo posamezni vrhovi - spredaj Porezen in Blegoš, zadaj venec bohinjskih gora, še bolj zadaj divja gmota s Triglavom.

RAZVODJE MED JADRANOM IN ČRNIM MORJEM

Zaselek Mrzli vrh sestavljajo samotne kmetije okoli razgledne Sivke, ki jo prečka slovenska planinska transverzala. Med kmetijami, ki so dostopne le po slabih kolovozih ali stezah, so njive in košenice. Dolinci nabirajo poleti po okoliških bregovih arniko, po gozdovih pa gobe in borovnice. Mrzli vrh nima zaman svojega imena. Tu vedno piha burja s Primorske in se tepe z meglo, ki jo poriva kvišku veter z žirovske strani.

Pri Kosmaču ali »pri Vodičarju«, kot se reče po domače, imajo žig za slovensko planinsko transverzalo kakor tudi za loško transverzalo. Gospodarja domačije **Danica** in **Marko Kosmač** imata šest otrok, štiri sinove in dve hčeri. Poskrbela sta, da se življenje na Mrzlem vrhu ne bo ustavilo. Otroci hodijo v šolo v Sovodenj - kombi jih vsak dan prevaža v dolino in nazaj -, mlajši pa uživajo v prelestih zime in se smučajo po okoliških bregih. Najmlajša je tako in tako še najraje v maminem naročju.

Pri lepo obnovljeni kapelici na Mrzlem vrhu smo stopili na asfaltirano cesto in v rahlem spustu prišli po njej v Ledine. To je prijazna, strnjena vasica na zakraseli planoti. **Tomi Bogataj** ima kmečki turizem »Pr Jureč«. Ker je bilo ravno poldne in torej čas za kosilo, smo vstopili in poskusili hišno specialiteto - domače suhe klobase, zaseko, nariban hren, zraven pa še topel, doma pečen hleb kruha.

Naš vodič nam je razlagal, da je to območje razvodje med Jadranskim in Črnim morjem. Potoki, ki izvirajo tod, tečejo nekateri v Soro, ta v Savo, Donavo in Črno morje; drugi tečejo na drugo stran, v Idrijo ter po njej v Sočo in Jadran.

Naša naslednja postaja so bile Ledinske krnice, kjer je nekdaj cvetelo čipkarstvo. Ustavili smo se pri mežnarjevih. **Ivana Prek** nam je odprla lepo gotsko cerkev iz leta 1750. V njej hranijo prelep venec iz tabernaklja, odlično rezbarsko delo v baročnem slogu. Na oltarju stoji sveti Ahac, na desni strani pa kip svete Lucije. V roki drži pladenj s svojimi očmi. Včasih je bila to božja pot, ljudje so se od blizu in daleč zgrinjali k sveti Luciji, priprošnjiki za oči, k svetemu Ahacu in k svetemu Florijanu. Sveti Ahacij je izgubil roko, v kateri je držal zastavo. Poskušali so jo že prilepiti, pa se je ne da, potrebna bi bila temeljitejša prenova. Tudi druge čudovite kipe v cerkvi so že načeli lesni črvi. Z ob časa grize, denarje za popravilo pa, žal, ni. Pri mežnarjevih smo morali poskusiti domač kruh, suho meso in kapljico vinca. Težko smo se poslovili od gostoljubne hiše in nadaljevali pot proti Vrsniku.

CERKEV MED VASEMA

Vrsnik leži sredi Idrijsko-žirovskega hribovja. Že od nekdaj tod živi pošteni kmečki živeli. Zaradi preskromnih dohodkov od zemlje in gozda so ljudje zaposleni v industrijskih dolinah škofjeloške, logaške in idrijske občine. Prebivalci menda niti ne vedo, kam sploh spadajo. Oblast, se pravi občino, policijo in druge (nepotrebne reči imajo v Idriji, na delo in k zdravnikom pa zvečine hodijo v Žiri. Kadar je treba od Vrsničanov kaj dobiti, se zanje pulita obe občini, kadar je treba kaj dati, se jih branita. Pravzaprav sta Vrsnika dva, Zgornji in Spodnji. Zvedela sem, kako je bilo s tistim znamenitim sporom med obema.

V starih časih so se Vrsničani odločili, da si bodo sezidali cerkev, saj niso hoteli zaostajati za svetom. Na Zgornjem Vrsniku so vaščani pripravili kamenje, pesek in apno in začeli zidati. Takrat so dvignili glavo prebivalci Spodnjega Vrsnika: zakaj pa naj bi cerkev stala v Zgornjem Vrsniku? Ponoči so se odpravili tja, podrli, kar je bilo že sezidanega, naložili na vozove in peljali v svojo vas. Začeli so graditi bogu svetišče v svoji vasi, zgoraj pa naj se bodejo s hudičem. - Vaščani Zgornjega Vrsnika pa niso bili od muh. Sredi noči so se odpravili k svojim sosedom, podrli, kar je bilo zgrajenega in odpeljali gradivo. Kajpada je bil ogenj v strehi, obe vasi sta se sprli, končno pa so le prišli k pameti in se zmenili, da bo cerkev stala na sredini in so postavili božji hram na hribu

med obema vasema. Do njega je približno enako daleč iz obeh Vrsnikov.

Zdaj je ob cerkvi lepo urejen grob, kjer je pokopanih več deset borcev Kosovelove brigade, ki se je med vojno zadrževala v teh krajih. Pripešali smo do strmo odrezanega roba Vrsniške planote. Globoko spodaj teče Sora in ob njej se vije cesta proti Žirem. Nemogoče je bilo pomisliti, da bomo zmogli še to nedosežno razdaljo! In vendar smo jo, čeprav smo imeli že precej ur hoje v nogah.

ZAŠPILJENA POT

Po zasneženi strmini smo se spustili navzdol in bili po terasastih poteh, ki so v strmih senožetih prirejene nalašč za traktorje, kmalu v dnu. A hodili smo še precej časa, da smo prispeli v Žiri. Vodič nam je pokazal grič Tabor, ki se imenuje po taboru za obrambo pred Turki. Na vrhu griča so boja še zdaj vidni ostanki stare trdnjave. Pripovedujejo, da so Turki pridrli skozi Poljansko dolino in silovito divjali po teh krajih. Od Tabora gre pot na skalnati visoki hrib Žirk, po katerem so Žiri tudi dobile ime.

Dolgo klobasasto pot smo zašpili v gostilni na koncu Žirov ob petih popoldne. Hoje je bilo precej in nahrbtnike smo vlačili s seboj čisto zastoj, saj je ob poti vse preveč skušnjav, da bi človek ne poskusil odlične domače hrane. Bili smo zelo zadovoljni, saj smo preživeli dan, ki ga človek z veseljem odloži med svoje lepe spomine.

Vse premalokrat se odločamo za obisk nekoliko manj znanih krajev. In vendar so tam ljudje nadvse neposredni in gostoljubni. Skoraj nikoli nimamo priložnosti natančneje spoznati takih krajev, saj se še takrat, ko hitimo za žigi te ali one transverzale, navadno pripeljemo čim bližje z avtomobilom in s tem sami sebe za marsikaj opeharimo. Transverzala naj ne bi bila sama sebi namen, bila bi naj nekakšna spodbuda, da človek hodi in spozna svet. Za plačilo ti ni značka s prehojene poti; to je le dokaz, da si pot zares prehodil. Pravi planinec za svoje pohode ne potrebuje materialnega plačila, kajti plačilo so mu doživetja, ki jih je prinesel s poti. Kraja ne moreš spoznati, če ne dihaš njegovega zraka in če se ne pogovarjaš z ljudmi, ki živijo tam.

Organizatorju tega pohoda **Franciju Trohi** gre vsa zahvala za domiselnost pri izbiri krajev, **Tonetu Pivku** pa za vodenje in za izbiro vseh - četudi najdaljših - kolovozov.

Obljubili smo si, da se bomo v tistem koncu še sestali in spoznali še kakšen tak odročen kotiček Slovenije. Četudi je Bog tam s praznim žakljem mahal, je vendar nadvse lepo. In tako se nam bodo lahko pridružili tudi vsi tisti, ki se zdaj kesajo, ker so zamudili ta pohod.